

Je moet het maar kunnen, zo over natuur schrijven dat je die als lezer voor je ziet, voelt en ruikt, dat je denkt erbij te zijn en het mee te beleven. De Russische schrijver Konstantin Paustovskij (1892-1968) kon dat. Eenmaal gewend aan de cadans in zijn werk zie je op een bepaald moment de veldbloemen wiegen, je hoort de hoge kwinklagen van vogels in de ochtend, je ademt voor je het weet het stof in het eindeloze veld in de drukkende hitte, je ruikt de mimosa in de lente en de violieren in de zomer. En intussen beschrijft Paustovskij de bloedige, wrede periode uit de Russische geschiedenis voor, tijdens en na de Revolutie, in zijn zedelijke autobiografie *Geschiedenis van mijn leven*.

Omdat ik me in een verhaal bewonderend had uitgelaten over de stijl van Paustovskij kreeg ik onlangs het jaarboek toegestuurd van de Vereniging Konstantin Paustovskij. Deze vereniging van bewonderaars maakt reizen in het voetspoor van de schrijver en in het jaarboek is zelfs een plantenregister opgenomen dat een van leden uit het werk van Paustovskij destilleerde.

Bij het boek was een kaartje gevoegd, met daarop een citaat van de schrijver dat als motto voor zijn werk zou kunnen dienen: 'Kijk! Kijk goed! Zodat je weet de dingen bij hun juiste naam te noemen. Alles heeft een eigen naam: de mensen, de bloemen, het licht, de dieren. Ze dragen allemaal een eigen paspoort.'

Dat trof mij. Toen ik ongeveer vijf jaar geleden intensief over natuur ging schrijven was dat mijn hoogste streven: leren benoemen wat je ziet. Want,

Kijk!
Kijk goed
VK 17 dec 2011

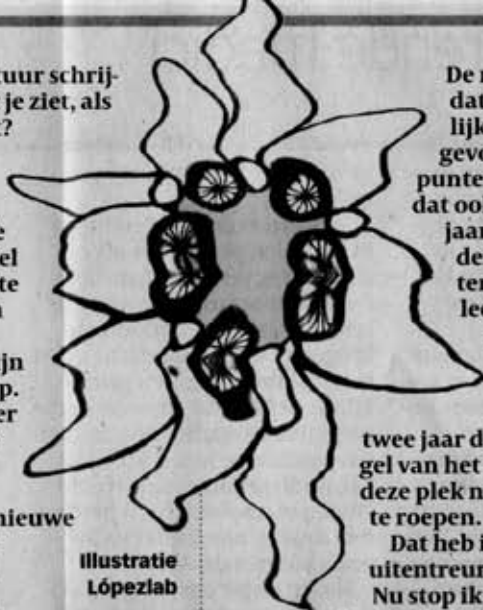
CASPAR
JANSSEN

zo dacht ik: hoe kun je nu over natuur schrijven als je geen benul hebt van wat je ziet, als je geen enkele soortenkennis hebt?

Dat viel overigens best mee. Het voordeel van de journalist is dat je kunt leunen op geleende kennis, kennis van anderen dus. Je gaat met iemand het veld in die wel het verschil weet tussen de gevlekte orchis en de gevlekte rietorchis en dat schrijf je dan op.

Maar intussen schiet het met mijn eigen soortenkennis nog niet zo op. Wel weet ik meer dan me lief is over natuurbeleid, over de ecologische hoofdstructuur, over Natura 2000, over natuurorganisaties, over het Natuurakkoord, over de nieuwe Natuurwet, over verschillende visies op natuur. Want er is in korte tijd veel veranderd in Nederland. Kon je vier jaar geleden misschien nog straffeloos keuvelen over de schoonheid van de koninginnenpage of de geur van een korenveld na een onweersbui, inmiddels zijn dieren en plantjes onderwerp geworden van politieke strijd.

Nog even terug naar Paustovskij. Hem is wel verweten dat hij zich overgaf aan natuurbeschrijvingen om de harde, wrede en ook communistische werkelijkheid te ontvluchten, en erger, te ontkennen.

Illustratie
Lópezlab

De natuur als veilig bastion, dat zich onttrekt aan menselijke invloed en dus ook aan gevoelige oordelen en standpunten. Eerlijk gezegd vond ik dat ook het aantrekkelijke, vier jaar geleden, een leven zonder oordelen en standpunten, terwijl ik intussen alles leerde over de klapekster en de sleutelbloem. Maar in Nederland beslissen mensen over onze halfnatuur en de laatste

twee jaar doet vooral de rechttervleugel van het CDA dat. Dan kun je er op deze plek niet omheen om iets terug te roepen.

Dat heb ik dan ook maar gedaan, uitentreure, voor mijn gevoel.

Nu stop ik daar even mee. Ik ga de komende tijd weer eens echt wat leren over plantjes en dieren, om er daarna ongetwijfeld weer over te schrijven. Er is hoop. Ook Paustovskij merkt ergens op dat hij aanvankelijk, tijdens zijn omzwervingen, niet wist wat hij zag. 'In de geweldige geheimzinnige natuur om ons heen leefden wij als met geblinddoekte ogen. Onze kennis bestond uit niet meer dan toevallige brokstukken.'

Bijleren, kennis vergaren, dat is dus het devies.

En het betekent ook dat dit de laatste aflevering is van deze rubriek.